

HouVast in vogelvlucht

HouVast is een gezinsinterventie die zich richt op gezinnen waar één of beide ouders functioneren op het niveau van een **licht verstandelijke beperking (LVB)** én waar sprake is van **(dreigende) problemen bij de opvoeding** van hun kinderen. Uit onderzoek blijkt dat ouders met een LVB, met passende ondersteuning, in staat zijn om hun kinderen goed genoeg op te voeden. In de praktijk krijgen zij deze ondersteuning echter vaak niet, waardoor problemen verergeren. HouVast is ontwikkeld om eraan bij te dragen dat meer kinderen veilig kunnen opgroeien bij hun ouders. De interventie is gebaseerd op kennis over werken met gezinnen met meervoudige en complexe problemen én specifieke kennis over ouderschap bij mensen met een LVB. Samen met ouders – en de mensen om het gezin heen – help je om een veilige gezinssituatie te realiseren en de ondersteuning te bieden die het gezin daarbij nodig heeft. Zo bied je ouders de kans om een ouder te zijn, wordt de veiligheid van het kind gewaarborgd en draag je bij aan het beschermen van de universele rechten van zowel ouders als kinderen.

HouVast-i & HouVast-w

Daar waar andere interventies inzetten op kortdurende hulp, zet HouVast in op duurzame en blijvende ondersteuning voor ouders met een LVB. HouVast bestaat dan ook uit de **HouVast-interventie en HouVast-waakvlam**, ofwel HouVast-i en HouVast-w. In HouVast-i ga je minimaal een half jaar intensief met het gezin en hun netwerk aan de slag. HouVast-w is minder intensief en vooral bedoeld om te zorgen dat het goed blijft gaan en een vinger aan de pols te houden, zo lang als nodig. Beide varianten zijn erkend als goed onderbouwd en opgenomen in de databanken van de Erkenningssystemen Interventies (HouVast-i bij het Nji en HouVast-w bij Vilans).

Hoofddoel HouVast

Ouders voeden, met behulp van netwerk en/of professionals, hun kinderen veilig en goed genoeg op.

Subdoelen HouVast-interventie

Ouders **weten** wanneer ze hulp nodig hebben, ze **accepteren hulp** en ze accepteren de hulp die aansluitend nodig is.

Het gezin ontvangt **meer steun** vanuit hun **netwerk**.

De **opvoedvaardigheden** van de ouders zijn zodanig **vergroott** dat, waar nodig met aanvullende ondersteuning vanuit het netwerk, de kinderen de zorg en aandacht krijgen die zij nodig hebben.

Subdoelen HouVast-waakvlam

Ouders **accepteren blijvend steun**.

Het gezin maakt **gebruik** van een stevig, steunend en **duurzaam netwerk**.

Ouders voelen zich competent in '**goed genoeg**' **opvoeden**, zodat de kinderen, waar nodig met aanvullende steun vanuit het netwerk, de zorg en aandacht krijgen die zij nodig hebben.

Alle inspanningen zijn erop gericht om het hoofddoel te bereiken. Maar hoe doe je dat? Aan welke knoppen kun je het beste draaien om dat doel dichterbij te brengen. Hieronder worden de kernelementen van HouVast kort toegelicht.

Kernelementen HouVast

Houding

Goede Werkrelatie	HouVast is een vorm van vrijwillige hulpverlening. De gezinsleden zijn jouw primaire samenwerkingspartners. Vertrouwen in hulpverlening groeit door een goede werkrelatie, waardoor de kans dat ouders hulp vragen en accepteren wordt vergroot, en daarmee de kans op goed genoeg opvoeden. Je bent transparant, investeert in de relatie en werkt met – en staat naast – het gezin. Je erkent de positie van de ouders en neemt de kennis van het gezin serieus.
Oplossingsgericht	Je werkt vanuit een oplossingsgerichte basishouding en hanteert oplossingsgerichte technieken. Het is een positieve benadering, met een focus op het bereiken van de door het gezin gewenste situatie. Je werkt vanuit krachten en mogelijkheden.
Groei-mindset	Je gelooft dat de ouders op hun eigen manier en in hun eigen tempo in hun ouderrol kunnen groeien. Je waardeert en complimenteert. Niet alleen voor successen, maar ook voor inspanning.

Werkwijze

Gericht op functioneren van het gezin	HouVast wil het gezinsfunctioneren verbeteren, door ouders te ondersteunen in hun ouderrol. Je werkt met moeders, vaders en kinderen in hún thuissituatie. Je kijkt naar de zorgen en krachten in het gezin en de bredere context.
Veilig & Goed genoeg	Streven naar perfectie is, als het om opvoeden gaat, onzinnig en niet verstandig. Bij opvoeden werkt 'goed genoeg' beter dan perfect. Met HouVast werk je met het gezin toe naar een veilige en goed genoeg gezinssituatie.
Doelgericht & Planmatig	In de veelheid van dingen die jouw aandacht vragen werk je methodisch en planmatig. Je verzamelt informatie en zet een duidelijke koers uit. Je maakt onderscheidt in wat het gezin zelf kan, waar je met het gezin aan gaat werken, en waar je extra ondersteuning voor gaat zoeken. Je blijft gefocust op het waarom van jouw aanwezigheid in het gezin.
Vergroten & Versterken Netwerk	Je werkt er met de ouders aan om een stevig steunend netwerk rondom het gezin tot stand te brengen, waarbij het informele- en het formele netwerk samen een samenhangend team vormen en ouders ondersteunen.
Versterken van Opvoedvaardigheden	Je werkt met de ouders aan het versterken van hun praktische opvoedvaardigheden, zodat stress vermindert en de kinderen de zorg krijgen die zij nodig hebben. Je doet dat op een manier die aansluit bij hoe ouders het beste leren en vanuit kennis over ouderschap en LVB.
Langdurige & Continue ondersteuning	De kwetsbaarheid van ouders maakt dat ze gebaat zijn bij langdurige en voorspelbare ondersteuning. Met HouVast bied je een rustige, gestage, betrouwbare, volhardende vorm van gezinsondersteuning. Je biedt houvast en laat niet los, jij blijft zo lang als nodig betrokken. Je schaaft op of af tussen de 2 varianten, afhankelijk van de behoeften van het gezin.

HouVast-traject

Als HouVast-werker opereer je zelfstandig in gezinnen en ben je vaak alleen op pad. Toch ben je geen solist. Rondom elk gezin werk je samen in een **team met de gezinsleden, het netwerk en andere betrokken professionals**. Daarnaast werk je samen in een **team van collega's en onder inhoudelijke supervisie van een gedragswetenschapper**. Belangrijke beslissingen die genomen moeten worden, neem je altijd met jouw team (collega (HouVast-werkers), gedragswetenschapper, leidinggevende).

Het HouVast-traject is opgebouwd in 3 fasen: de **opstartfase**, de **werkfase** en de **afrondingsfase**.

Figuur 1: Doel en werkwijze HouVast

In onderstaand figuur geven we schematisch weer hoe een HouVast-traject er in de tijd uit kan zien en hoe de wisselwerking tussen HouVast-i en -w vorm wordt gegeven. De onderstaand genoemde tijdsduur van de verschillende fasen is richtinggevend en kan afwijken, afhankelijk van wat het gezin nodig heeft.

Figuur 2: Opbouw fasen HouVast -i en -w

Op de volgende pagina wordt per fase aangegeven wat je doet, welke hulpmiddelen en technieken je daarvoor inzet en waar je de informatie over technieken en hulpmiddelen kunt vinden. Op de website van HouVast staan alle hulpmiddelen, extra achtergrond informatie en inspiratie: www.houvast.nu.

Per fase: doel, aanpak, technieken & hulpmiddelen

Opstartfase	
Kennismaken, tijd investeren in het opbouwen van een samenwerkingsrelatie (met moeder, vader, kinderen & netwerk) en vergroten van vertrouwen.	
Technieken & Hulpmiddelen	Hoofdstuk 4; Quick Win (§ 5.2.2); Kennismakingsgesprek (§ 5.2.1); Communiseren en samenwerken met ouders met een LVB (bijlage 4); Bevorderen van motivatie (§ 4.2); Oplossingsgerichte gesprekstechnieken (§ 4.4)
Zicht op wie verwijzer is en wat de reden van aanmelding is. Overeenstemming krijgen en/of bijstellen over bedoeling van HouVast en verwachtingen, afspraken maken over casusregie.	
Technieken & Hulpmiddelen	(Contra)indicatie-criteria (§ 2.3); Aanmeldformulier (bijlage 2)
Inventariseren netwerk en kennismaken met netwerk.	
Technieken & Hulpmiddelen	Genogram (§ 7.3.1); Sociogram (§ 7.3.1 & Website); Helpende vragen bij in kaart brengen en vinden van netwerk (Website); Organiseren van een Netwerkbijeenkomst (Website); Cirkels van veilige betrokkenheid (Website)
Breed en gestructureerd de situatie in kaart brengen en informatie verzamelen bij gezin en netwerk over: • functioneren gezin: wat gaat er goed (krachten), wat zijn de zorgen en wat moet er gebeuren (in kader van de 4 gezinsfuncties: een fijn thuis, omgaan met tegenslag, omgaan met anderen & omgaan met de buitenwereld) • wensen & behoeften • hoe iedereen de situatie beoordeelt	
Technieken & Hulpmiddelen	Hoofdstuk 3; Gezinsfuncties in begrijpelijke taal (bijlage 3); Drie Kolommen (§ 5.3 & Website); Oplossingsgerichte gesprekstechnieken (§ 4.4.2); Oplossingsgerichte schaalvraag (Website); Inschatten van goed genoeg (§ 3.2); EARS (Website); Praten over veiligheid in begrijpelijke taal (Website); Risico taxatie instrument (eigen organisatie)
Koers uitzetten: analyseren informatie, prioriteren van de zorgen en (gezamenlijke) doelen formuleren in het kader van de vier gezinsfuncties.	
Technieken & Hulpmiddelen	Paragraaf 5.4; Gezinsfuncties (bijlage 3); Piramides van Maslow, Pinto & Greenspan (§ 5.4.3 & § 5.5)
Uitwerken van de doelen, met oog voor hoe ouders leren en m.b.v. de drie hoofdstrategieën (in Eigen Hand, Hand in Hand en Handje Helpen) en het geheel vastleggen in rapportage/plan.	

Technieken & Hulpmiddelen	Drie hoofdstrategieën (§ 5.6); Leervoorkeuren (§ 4.3.2); Effectieve Leerstrategieën (§ 6.3.1); HouVast-Plan (§ 5.6.5, bijlage 5 & Website)
---------------------------	--

Werkfase

Met gezin en netwerk planmatig aan de slag met de vastgestelde doelen en de uitgewerkte strategieën: werken aan goed genoeg ouderschap en aanleren van opvoedvaardigheden.

Technieken & Hulpmiddelen	Hoofdstuk 5 & 6; Overzicht ontwikkelings- en opvoedopgaven (§ 6.2.1); Effectieve leerstrategieën (§ 6.3.1); Werkzame elementen bij aanleren van opvoedvaardigheden (Website); Monitoren van de 3 hoofdstrategieën (§ 5.7.1); Vieren van successen (§ 5.7.2); Bewaken van ondergrens van goed genoeg (§ 3.2)
---------------------------	---

Verstevigen & vergroten van het netwerk en verbinden van sociale en professionele netwerk en het accepteren van hulp van ouders.

Technieken & Hulpmiddelen	Hoofdstuk 7; Organiseren van een Netwerkbijeenkomst (Website); Cirkels van veilige betrokkenheid (Website); Informele gezinssteun (§ 7.4.1)
---------------------------	---

Geregeld koers en voortgang evalueren met de betrokkenen en keuzes maken: herdefiniëren koers, op/afschalen, stoppen/doorgaan.

Technieken & Hulpmiddelen	De HET (§ 5.7.2 & Website); Drie Kolommen (§ 5.3 & Website); Drie reflectie vragen over motivatie (§ 4.2)
---------------------------	---

Afrondingsfase

Afbouwen van bemoeienis. Ouders en netwerk nemen (gedeeltelijk) over, afhankelijk van of jij of collega nog betrokken blijft. Afspraken hierover vastleggen met behulp van netwerkbijeenkomst. Warme overdracht.

Technieken & Hulpmiddelen	Paragraaf 5.8; Organiseren van een netwerkbijeenkomst (Website); Vieren van successen (§ 5.7.2)
---------------------------	---

Afrondend verslag.

Technieken & Hulpmiddelen	De HET (§ 5.7.2 & Website); Drie Kolommen (§ 5.3 & Website); Afrondend verslag (format van de organisatie)
---------------------------	--

Afscheid nemen en plannen van follow up.

Technieken & Hulpmiddelen	Vieren van successen (§ 5.7.2)
---------------------------	--------------------------------